פו א מיי׳ פ״א מהל׳ חמן

ומצה הלכה ט סמג לאוין עו טוש"ע או"ח סי"

ממג סעיף א:

בו ב מיני מ״ד מהלכום

מ"מ סי׳ ל סעיף ו:

הגהות הב"ח

ולא כלום והטועה שקרן:

גליון הש"ם

רק איסור דרבנן דהא

נשבת דף מא ע"ב בתו' ד"ה מיח' כתבו דלר"י דבר שאינו מתכוין בשב' הוי

דרבנו וכ"כ תו' ביומא דף

דף מכא ע"ב ד"ה לפי

תומו ואם כן מש"ה לא גזר

תומו וחם כן מש"ה גם גזר קירלוף אטו קידור דקידור גופיה הוא דרבען אבל בחמך גזרינן שמא יאכל דהוי דאורי" ולע"ג. אמ"ז מלאמי בעומ"י שהקשו כן בחום יומא דף לד בחום יומא דף לד מי"ד:

וכ"כ רש"י בשבת

בח בשם מוכה ה:

: 27

על ממונו אמרינן אי שרית ליה במקום שאין

עושין בו מום אתי למעבד במקום שעושין

בו מום ורבגן כל שכן דאי לא שרית ליה

כלל אתי למעבד ומי אמריגן לרבי יהודה

אדם בהול על ממונו שוהתנן ר' יהודה אומר

אין יס (מקדרין) הבהמה בי"מ מפני שהוא

עושה חבורה אבל מקרצפין וחכ"א אין

מקדרין אף אין מקרצפין יותניא איזהו קידור

ואיזהו קרצוף קידור קטני' ועושין חבור' קרצוף

גדולים ואין עושין חבורה התם דאי שביק לי'

מיית אמרינן אדם בהול על ממונו הכא אי

שביק לי' צערא בעלמא הוא לא אמרי' אדם

בהול על ממונו ור' יהודה מאי שנא גבי חמץ

דגזר יומאי שנא גבי קרצוף דלא גזר לחם

בלחם מיחלף קידור בקרצוף לא מיחלף:

מתני יסר"ם אומר אוכלים כל חמש ושורפין

כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת

שש ועוד א"ר יהודה שתי חלות של תודה

פסולות מונחות על סגב האיצמבא כל זמן

שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת תולין

לא אוכלין ולא שורפין נימלו שתיהן התחילו

כל העם שורפין יר"ג אומר חולין נאכלין כל

ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת

שש: גֹבוֹ׳ יתנן התם יאחד אומר בשנים בחדש

ואחד אומר בשלשה 🐠 עדותן קיימת שזה

יודע בעבורו של חדש וזה אינו יודע בעבורו

של חדש יאחד אומר בשלשה ואחד אומר

בתחלת שש רבי יהודה אומר "אוכלי

א) בילה כג. [עדיות פ"ג מי"ב], ב) [ל"ל מקרדין וכ"א בעדיות פ"ג מי"ב וכן בבילה כג. במשנה ובגמ' וכן בערוך וכ"ח וכ״ה בתוי״טן, ג) בילה שם [תוספתא דבילה ספ"ב], ד) לעיל ד: לקמן כא., ס) [במשנה שבמשניו' איתא גג וכן גרס התוי"ט], ו) לקמן כא., ו) סנהדרין מ. וסט.ו. ק) וסנהדריו מ:], ט) נס"ח: מקרדין,

לעזי רש"י

א עונורלי"ר (לקרצף בחוזקה).

רבינו חננאל

אדם בהול על ממונו, דאי למעבד טובא, והתנן ביום טוב בפ"ב ר' יהודה אומר טוב בכ בי הדדה אומה אין מקרדין ביום טוב מפני שעושה חבורה, אבל מקרצפין. וחכמים אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין. והתניא איזהו ועושיז קטנים קירוד יייי. חרורה ואיזהו קרצוף יי ביו גדולים ואין עושין חבורה, פירוש הירוד כמיז תולעים יהוא רמש, כגון אינכא ואיז מפרידיז הקטנים שאיז שולפיז האלכא , אותה מן השער אלא בקוש, אבי הכרות. הגדולים נקראת קרצוף. י והוה החיר ר' שהוא בהול על ממונו, כיון שתתיר לו הקרצוף שמא יעשה הוא הקירוד. . ופרקינן התם דגבי קירוד דלא מתה הבהמה מנשיכת הרמש הזה, אלא צערא בעלמא הוא דאית ליה. לא נזר רכי יהודה הקרצוף . אטו הקירוד, דקירוד נמי . אפשר דעביד ליה לאורתא, אבל הכא גבי בכור אי שרית ליה להוציא דם (עושין) במקום עושה בו מום, כיון שהוא למעבד במקום שעושה בו ר' יהודה, קרצוף בקירוד ר׳ יהודה אומר אוכליז כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש. פירוש דחייש ר' יהודה דילמא אתי למטעי ביז התם בסנהדרין פ״ה, אחד אומר בשתים בחדש ואחד קיימת. פירוש שניהם ביום שהחדש שיצא מעובר היה. והאומר שלשה לא מעובר היה, אלא מחשב לו יום שלשים מן החדש

על ממונו. כהן זה בהול על הבכור שלא ימות: כ"ש. הואיל ובהול הוא אי לא שרית ליה במקום שאינו עושה בו מום עובר על דבריך ועושה ושוב אין מהר בין מקום מום לשלא במקום מום דסבור שהכל שוה: מקדריןש. אשטרלי"ר: מקרלפין. כדפרשינן בכלי ששיניו גסות

ואינו עושה חבורה דחובל בבעלי חיים אב מלאכה היא. קתני מיהת אבל מקרלפין אלמא לא גזר מתוך שאדם בהול אי שרית ליה קירנוף עביד הידור לפי שהטיט מכחיש את הבהמה ומלערה: לא מיחלף. ורבנן סברי מיחלף: בותבר' ושורפין בתחלת שש. ואע"ג דכל שעה ששית מדאורייתא שריא גזור רבנן עלה דילמא טעי וסבור על השביעי׳ שהיא ששית אבל אחמישי׳ לא טעי למימר על השביעית שהיא חמישית ומותר: סולין כל חמש. ואינו אוכל דטעי וסבור על שביעית שהיה חמישית ומיהו לשרוף אינו לריך ומאכיל לבהמתו אבל ששית אף בהנאה אסור מדרבנן גזירה משום שביעית: שתי חלות. של חמך: של מודה פסולות. ובגמראי מפרש מאן פסלינהו: היו מונחות. בכל ערב פסח: על גב החילעבח. סטיו שהיה בהר הבית ששם מתקבלין ויושבים בני אדם והיו רואין אותן לסימן: ניטלה אחת מהן. בתחלת חמש בא שליח בית דין ונוטל האחת: ותרומה כל חמש. דאסור להפסיד קדשים בידים כל זמן שיכול לאוכלן: ושורפין בתחלת שש. להח ודחי רובה טעו בין שש לשבע: גבו׳ אחד אומר בשנים בחדש. הרג זה את הנפש ואחד מן העדים אומר בשלשה בחדש עדותן קיימת ובית דין היו בודקין אותן בשבע חקירות כדלקמן [יב.] וכיון דהושוו שניהן לומר בשלישי או ברביעי וכשבדקום איזה יום בחדש אמר זה בשני חה אמר בשלישי שניהן על יום אחד העידו אלא שזה ידע בעיבורו של חודש שחודש שעבר מלא והוקבע ר"ח ביום שלשים ואחד וזה שאמר בשנים בחדש ידע בו וזה שאמר שלשה סבור שהוקבע החדש ביום שלשים והואיל ויש טועין בכך אע״פ שמלווין אנו לחלק את עדותן כדי שתבטל להליל את הנפש אין בידינו כח לחלקו: עדותן בטלה. דבהא ליכא למטעי והרא כתיב ודברים יגו ודרשת וחהרת והנה אמת נכון שתהא עדותן מכוונת ואי לא לא קטלינן והוא והן פטורים דאין עדים נהרגין אלא על ידי הומה: אחד אומר בשתי שעות כו' עדותן קיימת. דטועה אדם בכך: אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע

זה ידע בעיבורו של חדש. וה״ה דה״מ למימר א זה ידע בחסרונו של חדש וזה לא ידע דחדש שעבר חסר היה והקשה ריב"א ומה אלו דייקינן בהני סהדי דתרוייהו ידעי בעיבורו של חדש וה"ל עדות מוכחשת ואיך ניקום וניקטול מספיקא דהכי פריך בסמוך אע"ג דבפ' בן

> דאינשי עבידי דטעי בעיבורא דירחא מ״מ מה נפסיד אם נדקדק בהם ב וי״ל דהכא דייקינן בהו שפיר כיון דשיילי להו באיזה יום וקמיכווני ליום אחד ש"מ שזה לא ידע ג ומ"מ שפיר מוכיח בבן סורר (שם) מהכא דאזלינן בתר רובא בדיני נפשות דרובא טעי בעיבורא דירחא דאי לא אזלי׳ בתר רובא כיון שזה אומר בשנים וזה אומר בשלשה מיד ה"ל מוכחשין וכי הדר מכוונים ליום אחד ה"ל חוזר ומגיד מדע דהא אחד אומר בג' ואחד אומר בה׳ עדותן בטלה אע"פ שמכוונים ליום אחד ולא אמרינן דטעו בשני עיבורים דבתרי עיבורי לא טעו אינשי וחשבינן להו חוזר ומגיד: אחד אומר בשתי שעות. ול״מ אמאי עדותן קיימת אילו

> > התחילה אחר הנץ החמה:

בה' עדותן במלה אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש שעות עדותן קיימת אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן במלה 🕫 דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר עדותן קיימת אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן במלה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב אמר אביי כשתמצא לומר לדברי רבי מאיר אין אדם מועה ולא כלום לדברי רבי יהודה אדם מועה חצי שעה לדברי רבי מאיר שאין אדם טועה ולא כלום מעשה כי הוה במיפק תרתי ומעייל תלת והא דקאמר שתים בסוף שתים והא דקאמר שלש בתחלת שלש לדברי רבי יהודה אדם מועה חצי שעה מעשה כי הוה בפלגא דארבע הוה והאי דקאמר שלש בסוף שלש וקטעי פלגא דשעתא לקמיה והאי דקאמר חמש בתחלת חמש וקטעי פלגא דשעתא לאחוריה איכא דאמרי אמר אביי כשתמצא לומר לדברי רבי מאיר אדם מועה משהו לדברי רבי יהודה אדם מועה שעה ומשהו לדברי ר"מ אדם מועה משהו מעשה כי הוה או בסוף שתים הוה או בתחלת שלש וחד מינייהו מועה משהו לדברי רבי יהודה אדם מועה שעה ומשהו מעשה כי הוה או בסוף שלש או בתחלת חמש וחד

עדותן בטלה. אפילו לרבי יהודה דבחמש חמה במזרחו של רקיע ויכול להבין על ידי הצל כשנותן ידו כנגד המזרח הוה הצל לצד מערב: ובשבע המה במערב. והצל לצד מזרח: כשחמלה לומר. כשחדקדק בדבריהם ותעמוד על מכונם חמצה לדברי רבי מחיר דמקיים עדות דב' וג' ומבטל של ג' ושל ה' אין אדם טועה ולא כלום ולדברי רבי יהודה דמקיים אף שלש וחמש אדם טועה חלי שעה. לרבי מאיר אין אדם טועה ש כלום והטועה שקרן הוא והאי דמקיים רבי מאיר עדות של שתים ושלש משום ששניהם העידו על רגע אחד דמעשה כי הוה במיפק תרתי ומעייל תלת ביציאתה של שניה כשהשלישית נכנסת ושניהן כך העידו דהאי דאמר שתים בסוף שניה קאמר והאי דקאמר כו׳. ולקמן ניב.ן פריך מי יודע שכוונמן לכך היתה דילמא האי דקאמר שמים בתחלת שתים קאמר ויש חילוק ביניהן והואיל ולר"מ אין חולין בטעות הרי הן שקרנין: ולדברי רבי יהודה. חולין בטעות חלי שעה הילכך כי אמר האי בשלש והאי בחמש עדותן קיימת דמעשה כי הוה בפלגא דארבע כו׳ ווה אמר בסוף שלש ווה בתחלת חמש וכל אחד מהן טעה מן המעשה חלי שעה. ולקמיה [שם] פריך ליה היכי מהדרינן לצרופי עדותן הוה לן למימר דהאי בתחלת ג' קאמר והאי בסוף חמש קאמר ויש חילוק גדול ביניהן וכולי האי לא טעו ותחלק עדותן ונליל את הנפש: וחד מנייהו קא טעי משהו. אם בסוף שתים הוה האי דקאמר שלש בתחלת שלש וקא טעי משהו ואי בתחלת שלש האי דקאמר שתים בסוף שתים וקא טעי משהו: לדברי רבי יהודה. מעשה הוה בסוף

בשלשה. אחד אומר בשתי שעות ביום ואחד אומר בשלש שעות עדותן קיימת, אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטלה, ר' יהודה אומר עדותן קיימת. ואתי אביי לאוקמינהו ללישנא קמא דידיה לדברי ר"מ אין אדם טועה ולא כלום, לדברי ר' יהודה אדם טועה שעה ומשהו.

סורר (סנהד׳ סט.) דייק מהכא דרובא (מ) גמ' נקלקה בחדש עדותן קיימת: (ב) שם ואחד אומר בחמש עדותן בטלה ר' יהודה אומר כל"ל כשתמלא לומר וכו׳ טועה גבו' וכ"ש גבי קרצוף. ק"ל הא קידור הוא רק דרצנן דהא אינו מתכוין ולא הוי פ"ר כמצואר להדי בבילה דאמר ר"י לטעמיה דדשא"מ אסור וא"כ הוי

דייקינן בהני סהדי הא דקאמר שתים בתחילת שתים וה"ל קודם הנץ החמה ועדותן בטלה כדאמר לקמן דתחילת שעה שניה קודם הנן החמה הוא דמהלך אדם ביום עשר פרסה שהן מ' מילין ומעלות השחר עד הנך החמה מהלך ה' מילין כדאמר במי שהיה טמח (לקמן נג:) וזה עולה לשעה ומחלה וי"ל כשוה אומר הודם הנד החמה חה אומר לאחר הנץ החמה דמדקדקין בהנץ לא טעו אינשי אבל הני לא דקדקו אלא בשעות דואין בני אדם בקיאין בשעות וסבורין שהשניה

מוסף רש"י

אין מקרדין. נמגררת של נרזל ששיניה דקות (ביצה בג.). מקרצפין. נמגררת ששיניה גסות ושורפין בתחלת שש. ולה ימתין עד תחלת שבע שהוה אסור מן התורה לפי שאדם טועה בשעה אומר. טועה אדם יותר מכאן ולריך להתרחק מן העבירה יותר ולא יאכל מסוף ארבע ולמעלה (שם). ותולין כל חמש. לא אוכלין ולא שורפין, כלומר מוכפין זכנו שוניפין, כטונה אין לריך לשרוף, ומאכיל לבהמתו כל חמש אבל כנהתתו כל חתם חבל הוא לא יאכל (שם). שזה יודע בעבורו של חדש. וה שאמר בשנים יודע שהחדש שעבר חולה היה יום שלשים מחדש שעבר סבור שהחדש שעבר חסר ספות שהתהם שעבת מסר וחשב ר"ח מיום ל' (שם סט.). ר' יהודה אומר עדותן קיימת. דכולי האי

מוסף תוספות

א. אם היה חדש שעבר חסר. חי' הר"ן, ב. [ו]אמאי והכתיב ארובא. שס. הטדה והעילו רטעו בעיבורא דירחא. ח*י*' הכ"ן. ד. שלא הזכירו הנץ . החמה. תוס' שאנן.